

Aan de 'Flesch'

Overpeinzingen van een glasverzamelaarliehebber

In zijn Glasmuseum in Hoogeveen was Cees van Olst gastheer voor de leden van de 'De Oude Flesch'. Zo'n twintig leden hadden koers gezet naar Hoogeveen. Veel te weinig om recht te doen aan het geboden programma. Maar ja, deze regenachtige zondag 30 juni bood veel alternatieven: een EK-finale tussen Brazilië en Duitsland, tennis in Wimbledon en misschien waren sommige leden nog moe van de op 29 juni verreden Dutch-TT in Assen. Maar de hier aanwezige leden van de 'De Oude Flesch' hadden een goede keus gedaan!

Lezing Ghana door Cees:

Na de ontvangst met koffie en gebak vertelt Cees van Olst over zijn ervaringen in Ghana. Cees is een boeiend verteller en een gedreven man. Hij licht enthousiast de video-opnamen toe. De productie van kralen levert een aantal Ghanezen een, in onze ogen karige, bron van inkomsten. De productiemethode is volledig ambachtelijk en in honderden jaren nauwelijks veranderd. Ze levert prachtige resultaten op! Kralen van uiteenlopende vormen in prachtige kleuren. Vaak voorzien van dessins die 'in de massa' zijn meegesmolten, soms voorzien van met verf aangebrachte dessins die achteraf in de oven worden 'opgesmolten' of 'verglaasd'.

De fabricage van zo'n kraal vergt een bijzonder vakmanschap en in onze westerse ogen enorm veel tijd. Het basismateriaal bestaat altijd uit 'oud glas' zeg maar 'glasbakglas' dat op kleur wordt gesorteerd, gebroken en fijngestampt. Allemaal primitief handwerk, vaak niet ontbloot van gezondheidsrisico's (glasstof, glassplinters)! In een kleimalletje wordt zo'n kleurrijke kraal gecomponeerd door een uiterst precieze compositie van walletjes en dammetjes van gekleurd glasstof. Cees vertelt geestdriftig over hun leergierigheid en de grote inzet gedurende lange werkdagen.

We zien op de video de eenvoudige uit klei opgebouwde oventjes die met hout worden gestookt. Hierin kunnen temperaturen van zo'n 700 à 900 °C worden bereikt. Voldoende om het fijngestampte glas te smelten maar veel te

laag om glas uit grondstoffen te smelten. We zien hoe op advies van Cees kleine veranderingen worden aangebracht in de vorm van de oven en de luchttoevoer- en rookgasafvoeropeningen waardoor in de oven de temperatuur pakweg 200 °C kan stijgen.

De door Cees naar Ghana meegenomen blaaspijp opent volledig nieuwe perspectieven. Dat glas kan worden geblazen leidt tot grote verwondering én enthousiasme! : (NB: meer hierover t.z.t. op de Nederlandse televisie!)

Demonstratie door Mark:

Een demonstratie glasblazen hoort natuurlijk bij een ontvangst in het glasmuseum. Mark Locock verzorgt deze demonstratie met verve. Hoewel hij pas drie jaar in Nederland is kan hij prima met de Nederlandse taal overweg, zijn mond was, uiteraard net als de blaaspijp, geen moment in rust. Alleen de 'g' is wel een erg lastige klank, en als dan juistG(gggg)errit zich als 'assistent' aanbiedt, tja

Mark Locock werd in 1973 in Portsmouth Engeland geboren. Hij studeerde kunst op het Portsmouth Art College en daarna van 1992 tot 1995 aan de Staffordshire University, waar hij een BA in glaskunst behaalde.

Op deze universiteit won hij een eenjarige studiebeurs voor het Broadfield House Glass Museum in Engeland waardoor hij zijn eigen zaak 'Hot Marks Glass' kon beginnen. Na dat jaar verhuisde Mark zijn zaak naar Himley Hall (in het westen van de Midlands). Hier maakte hij zowel productiewerk als werk in opdracht, waarvan veel werd geëxporteerd naar Amerika.

In 2000 vroeg Cees van Olst hem om in Nederland bij het Glasmuseum te komen werken. Hier voert hij naast de demonstraties glasblazen werk uit voor Cees van Olst, maakt productiewerk en natuurlijk zijn eigen speciale ontwerpen.

Zijn werk is tezamen met dat van negen Engelse glaskunstenaars (nog tot 30 september 2002) in het museum te bewonderen.

Na de goed verzorgde lunch was er gelegenheid het museum te bekijken en wisselden op de flessenruilbeurs diverse 'fleschen' van eigenaar. Al met al een geslaagde bijeenkomst, Cees!

Achtergrond

Sinds de 16e eeuw zijn de Nederlanders erg actief geweest in Ghana, vooral langs de kust. Men was er met name betrokken bij de slavenhandel. Veel van de negers in het werelddeel Amerika (bv in Suriname) stammen van Ghanezen af. De Hollanders bouwden vele forten langs de gehele (goud)kust.

In verband met levendige goudhandel ter plekke heette het grondgebied van het huidige Ghana, voor de onafhankelijkheid in 1957, dan ook Goudkust.

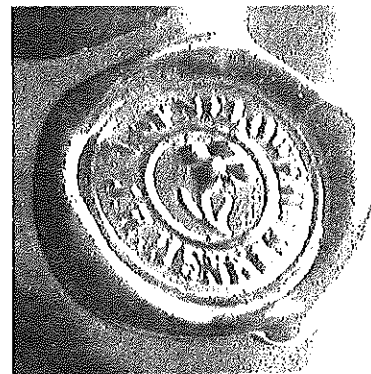
De forten waren belangrijke handelscentra, waar omheen dorpen ontstonden.

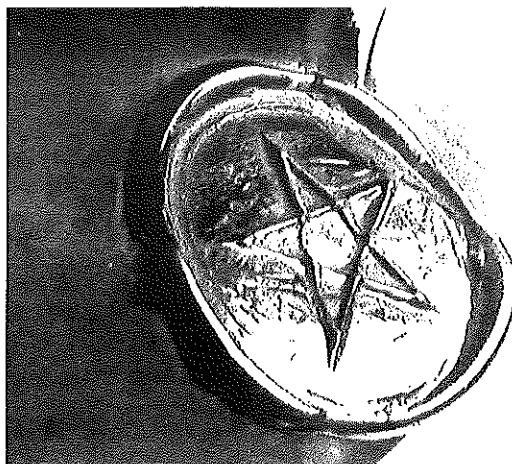
De Hollanders trokken ook regelmatig het binnenland in, om daar rechtstreeks met de Chiefs (dorpshoofden) over de slaven en hun prijs te onderhandelen.

Ze voeren met schepen de grote rivieren op, o.a. de Volta en konden zelfs Akuse (60km van de kust) bereiken.

In de buurt van Akuse woonde de Crobo-stam, een erg vechtlustige (koppensnellende) stam, die lang verzet tegen de Engelsen heeft geboden. De Crobo's trokken zich terug op een zeer markante berg, de Mount Crobo, alwaar ze een jaarlange belegering van een Brits expeditieleger olv de Gouverneur wisten te doorstaan.

Deze berg was zo steil en toegangswegen waren zo eenvoudig af te sluiten, dat het voor de vijand onmogelijk was, heelhuids boven te komen. Er vestigden zich steeds meer Crobo's in de dorpen op de berg en op een gegeven ogenblik woonden er zo'n 20.000. Sedert 1892 hebben de Crobo's de berg verlaten en het oerwoud heeft de dorpen inmiddels grotendeels overwoekerd.

Overtreders zouden ernstige ongelukken overkomen. Zo namen enige zeelui een paar flessen mee en prompt ontstond er tot tweemaal toe brand aan boord. Pas nadat de kapitein de flessen overboord had laten gooien, werd alles weer normaal op het schip.

Zo zijn vele verhalen over de wraak van de flessen in omloop.

In 1978 bezocht een Nederlandse toerist, de Heer Veenstra uit Dronten, met zijn in Ghana wonende broer de Mount Crobo.

Zij namen enige flessen mee. Op de terugweg viel de broer driemaal op onverklaarbare wijze en al zijn flessen vielen in stukken. Maar de toerist slaagde erin enige exemplaren heel mee naar ons land te nemen.

De Heer G.M. Star Busmann uit Maarn woonde 7 jaar in Ghana en hij onderzocht de berg. Hij vond onder een halve meter humus vele kelderflessen en nam deze ter verkoop mee bij zijn definitieve terugkeer naar Nederland.

Hij weet de aanwezigheid van de kelderflessen aan het grote drankgebruik van de Crobo's. Door hem werden o.m. kelderflessen van de volgende merken gevonden: A.C.A.Nolet, I.A.I.Nolet, Blankenheym & Nolet en J.H.Henkes, terwijl de meeste flessen merkloos waren.

In mijn collectie bevinden zich vier Mount Crobo kelderflessen, vermoedelijk uit het 3^e kwartaal 19^e eeuw.

- 24cm; 0,80lt; zwart; tapse top; geblazen; hechtijzerpontiel; nektorsielijnen; cachet "J.H.HENKES" plus een ooievaar.

- 242cm; 0,80lt; zwart; platte hoedrand top; geblazen; hechtijzerpontiel; cachet met een slavenster in het midden

= een merk van Henkes).

22cm; 0,60lt; donkerolijfgroen; tapse top; geblazen; hechtijzerpontiel; cachet "CORNFLOWER J.H.HENKES" rondom een korenbloem.

- 24½cm; 0,85lt; donkergroen; tapse top; geblazen; cachet "BLANKENHEYM & NOLET" plus sleutel; Ghana; ± 1850